

# DE LA CĂRȚI LA DATE. SCHIMBĂRI PARADIGMATICE ÎN STUDIILE LITERARE DUPĂ TURNURA DIGITALĂ

**Daiana Gârdan & Emanuel Modoc**

Babeș Bolyai University of Cluj-Napoca

E-mail: ermodoc@gmail.com; daiana.gardan@gmail.com

FROM READING BOOKS TO READING DATA:  
PARADIGM SHIFTS IN LITERARY STUDIES AFTER THE DIGITAL TURN

**Abstract:** Employed in the study of national or transnational literatures, the relevance of digital humanities, computational analyses, and quantitative sociology can no longer be ignored. In this paper, we aim to argue that, in spite of it still being seen as a niche endeavor, the digital or quantitative study of literature generates paradigmatic shifts in literary scholarship, both in literary criticism and comparative studies. In order to demonstrate this statement, the following study will illustrate how three core principles of digital humanities are actively shaping humanities as we know it. These principles – openness, replicability, and collaboration – challenge the way we understand the role of the literary historian and their „traditional” tasks. To consolidate this argumentation further, we will briefly present an example of how digital humanities start changing the dominant narrative in Romania.

**Keywords:** systems analysis, digital humanities, literary history, 19th century Romanian novel, open science

**Citation suggestion:** Gârdan, Daiana, and Emanuel Modoc. “De la cărți la date. Schimbări paradigmatică în studiile literare după turnura digitală.” *Transilvania*, no. 10 (2022): 90-96.

<https://doi.org/10.51391/trva.2022.10.11>.



Digital Humanities și sociologia cantitativă a literaturii au o prezență încă redusă în câmpul studiilor umaniste, în discursul comparatist general, în cercetări, în reviste de specialitate, în catedre. Specializare de nișă, preocuparea pentru studiul digital al literaturii, pentru *distant reading* (Franco Moretti), pentru *close reading with computers* (Martin Paul Eve), pentru *macroanaliză* (Matthew L. Jockers), pentru *data rich literary history* (Katherine Bode), pentru baze de date, grafice și hărți este văzută mai degrabă ca o excentricitate, ca o nouă tendință a istoriei literare care va trece în cele din urmă fără mari ravagii disciplinare sau instituționale. Această enclavizare a umaniștilor digitali face mai dificil de observat felul în care tipul de cercetare pe care îl propun modifică și se modifică paradigmatic într-un ritm foarte alert.

În jurul anilor 2000 și până în preajma lui 2015 se construiește o critică cantitativă și digitală care, cu toată plus-valoarea sa, cu tot instrumentarul inedit, cu toate

rezultatele revoluționare, cu toată munca de pionierat de construcție, procesare și interpretare a unor arhive de texte, baze de date, de elaborare de programe computaționale care să citească literatură, a funcționat tot într-o logică istoriografică. Unii dintre autorii acestor studii o spun explicit atunci când țin să sublinieze în numeroase ocazii că felul în care își construiesc noile mize și premise de investigație a literaturii nu vor dăuna, ci, dimpotrivă, vor complimenta istoria și critica literară așa cum le cunoaștem, vor ajuta interpretarea, vor asista cu date și resurse greu accesibile un demers care nu este, în fond, atât de diferit la nivel epistemologic, disciplinar, de critica „tradițională”. Cu alte cuvinte, nu o schimbare de paradigmă, ci o dezvoltare multinivelară a infrastructurii paradigmei existente. Astfel, chiar dacă exista un vocabular avangardist, polemic, reactiv la practicile de analiză tradiționale, el nu destabiliza sau reforma decât parțial praxisul criticii, coordonatele ei



disciplinare și mediile ei de evoluție.

După 2015, chiar în lipsa unui spirit polemic agresiv, umanioarele digitale încep să confirme în practică promisiunile celor mai curajoși dintre primii săi promotori și să modifice felul în care se face și se legitimează critica și istoria literară. Dezvoltând instrumente tot mai capabile de a citi, de la distanță, corpusuri mari de romane, interesați de analize sistemice ale acestor producții, cu tot ce presupune această investigare și vizualizare rețelară a lor, autorii de critică analistă a literaturii orientează câmpul înspre anumite practici, pe care le încurajează și recomandă, în același timp în care se debarasează de altele, care devin, încet, obsolescente. Profilul umanistului digital se deplasează tot mai departe de profilul umanistului și de aura de care s-a bucurat în modernitate și postmodernitate. Ca tentativă de sistematizare a acestei modificări paradigmatică, vom aminti trei principii încurajate în practica umanismului digital și care, prin natura și prin angajarea lor în practica studiilor literare, modifică substanțial înțelegerea rolului actului critic și al cercetării literaturii.

Primul și probabil cel mai important dintre aceste principii, deoarece de la el derivă și celelalte două, este cel al științei deschise. Problema accesibilității cunoașterii poate fi abordată din varii unghiuri de investigație. Dincolo însă de ramificațiile ideologice și de interminabile discuții ce pot fi articulate într-un spirit polarizant în jurul acestei idei, știința deschisă reprezintă un obiectiv important al mediilor academice care fac din etica cercetării și din comunicarea cu succes dintre centrele de cunoaștere o prioritate. Pentru umanistii digitali, acest principiu al deschiderii științei este important la nivelul accesibilizării datelor, a instrumentelor de lucru sau a metodologiilor de procesare a acestora și la nivelul mai abstract al cunoașterii, al accesibilizării rezultatelor. Primelor cercetări din câmp li se impută de către specialiști mai tineri livrarea exclusivă a rezultatelor și nu a datelor neprelucrate, omisiunea explicațiilor tehnice și a laboratorului prin care s-a ajuns la interpretarea finală etc. Aceste lipsuri există în cercetările de pionierat tocmai pentru că, în ciuda avântului revoluționar, ele operau cu o logică moștenită din studiile pe care, de dragul simplificării discursului, le numim „tradiționale” în raport cu cele digitale. Niciun demers de critică literară nu și-a asumat până la această nouă vârstă a umanismului digital prezentarea laboratorului „fizic” al interpretării, pentru că noțiunea de verificare sau de reproducere care derivă din această accesibilizare a datelor și a metodelor nu era măcar în chestie pentru această paradigmă. Era suficient girul numelui specialiștilor pentru a plasa în câmp o cercetare, o interpretare, o analiză. În ultimii ani, umanismul digital se străduiește să impună o nouă practică, la care opun rezistență în unele cazuri chiar și sectoarele științelor

tari, ale disciplinelor reale, și anume aceea a publicării în regim deschis nu doar a rezultatelor, a articolelor propriu-zise, ci și a seturilor de date și a liniilor de cod pentru operațiile computaționale. Un exemplu important și foarte relevant în domeniu este publicația *Journal of Cultural Analytics*, revistă online, publicată în regim *open access*, fondată de Andrew Piper, care și deschide primul număr al acestei reviste cu un articol cu titlul-manifest, „There Will Be Numbers”, a cărui miză este semnalarea acestei modificări paradigmatică din studiile literare<sup>2</sup>.

*Journal of Cultural Analytics* are o structură atipică, deoarece invită la trei tipuri de contribuții: articole, comentarii, seturi de date, publicate într-un regim care amintește de bloguri. Ireverența formală a acestei publicații față de convențiile circuitului academic nu-i scade din prestigiul pe care îl primește în câmpul umanioarelor digitale, dimpotrivă. Încurajarea publicării *dataset*-urilor, a „rezultatelor nule”<sup>3</sup>, a testelor, a demersurilor de tip *trial and error*, a meditațiilor și comentariilor din jurul unui instrument sau altul și disponibilitatea autorilor de a răspunde la aceste invitații câștigă tot mai multă tracțiune în acest domeniu pe măsură ce face vizibilă o ruptură de viziune între *humanities* și *digital humanities*. Un exemplu concret în care se vede foarte clar această ruptură este instituția arhivei personale și practica criticii genetice.

Comparabile în sensul în care ambele au această condiție de laborator al cercetării, bazele de date și arhivele personale în care sunt salvate, mai fragmentar sau mai complet, fracțiuni din producerea unor anumite sisteme de gândire sau de interpretare, se comportă totuși foarte diferit și produc tipuri divergente de cunoaștere. Motivația publicării și accesibilizării datelor se leagă în primul rând de posibilitatea de producere de cercetări noi. La antipod, exploatarea arhivelor personale s-a consolidat ca practică reverențioasă față de personalitatea creatorului. Explorarea lor are ca motivație o curiozitate academică de sorginte aproape iluministă pentru autorul răposat și ca obiectiv principal sporirea legitimității operei ideatice a acestuia. Printre mizele cele mai frecvente ale criticii genetice nu se află cele care ar putea aduce cu adevărat o îmbogățire pentru istoria literară din care autorul face parte, cum ar fi identificarea unor elemente migratoare, de împrumut, eteroclite, detectarea unui anumit insolit al caracterului cercetării etc., ci mai degrabă consolidarea unui statut câștigat sau resemantizarea rolului și funcției personalității investigate. Aceste avânturi pașoptiste transformă, de cele mai multe ori, arhivele în natură moartă, în artefacte muzeificate ale unui traseu de carieră culturală sau literară, sacrificând în virtutea acestei aure potențialul de laborator al acestor „colecții” (până și în denumirile folosite, cum este și cazul titulaturii de „colecție”, se insinuează aceste sensuri de obiecte de muzeu). Datele, pe de altă parte, sunt *alive and kicking*. Această nouă propunere de reciclare, de distribuție în

masă a unui laborator personal de cercetare, în contrast cu valoarea cu care se privesc arhivele personale, își are corespondent și într-o altă modificare paradigmatică a mediilor în care se conține și se prezintă cunoașterea umanistă. Dacă transmiterea rezultatelor se făcea mai ales într-o formulă de discurs frontal, monologal, în convenția cărui criticul literar deținea o autoritate disproporționată în raport cu publicul sau cu tinerii cercetători, specialiștii din domeniul digital humanities participă la podcasturi, fac muncă de teren colectând răspunsuri de la eșantioane de cititori, își distribuie cărțile, liniile de cod și ideile de cercetare pe Twitter. Se ciocnesc aici două culturi, cea a monologului și cea a dialogului. Din acest principiu, al deschiderii, al accesibilizării, derivă și cel al reproductibilității și cel al colaborării. În logica aceleiași critici paternaliste, reproductibilitatea rezultatelor nu ar fi putut reprezenta o condiție a cercetării pentru simplul fapt că rezultatele erau construite ca verdicte originale, critica avea o ambiție creatoare care imita ambițiile literarului. Pozitivismul cercetării digitale eliberează critica de presiunea „personalității”. Pentru paradigma digitală, reproductibilitatea datelor a devenit un obiectiv cu o tot mai mare importanță, formulat ca un *must-have* al oricărui demers pozitivist de cercetare cu pretenții de științificitate, de profesionalism, de domeniul unor hiperspecializări etc. Introducerea principiului de *trial and error* în științele umaniste a venit la pachet tocmai cu această deschidere rar întâlnită în convențiile istoriografiei „tradiționale”. Este de domeniul evidenței unde se produce aici ruptura, de ce și în beneficiul cui este menținută practica. Dacă reproductibilitatea a devenit un scop tot mai bine și mai des articulat de autorii de studii din digital humanities, pare să fie un *hot topic* și pentru criticii lor. Ignorând cu desăvârșire o întreagă tradiție de obscurizare a cercetării, degrabă revoltații la adresa acestei schingiuri statistice a literaturii se arată tot mai interesați de posibilitatea acestor cercetări de a fi reproduse. Un exemplu bun este articolul semnat de Nan Z. Da, „The Computational Case against Computational Literary Studies”, publicat în 2019 în *Critical Inquiry*<sup>4</sup>, în care autoarea arată cu degetul, printre altele, tocmai aceste neajunsuri ale studiilor computaționale existente, învinuind autorii pentru lipsa de transparență metodologică și astfel văduvirea doritorilor de posibilitatea reproducerii cercetării. Ironic, este preferabilă în ochii unor astfel de critici o lectură imanentă decât una distantă, imputându-i celei distante aspecte care, în cazul unei lecturi „de aproape” nu au fost niciodată chestionate.

În fine, al treilea principiu, cel al colaborării, este și cel mai ușor de explicat logistic. Mănuirea unui număr mare de date și de metadate cere, în mod evident, colaborarea în echipe de cercetare. Schimbând regula jocului în studiile literare, în care figura tutelară care dă verdicte, care scrie istorii literare la o singură mână, care

oferă grile de interpretare cu pretenții de exhaustivitate asupra unor segmente largi de producție literară (mă refer temporal, aici, nu cantitativ), echipele de cercetare și munca acestora sunt vitale pentru supraviețuirea disciplinei. Amenințați și de această urgie, detractorilor nu le rămâne decât să deplângă o vârstă de aur în care colțul izolat de bibliotecă sau biroul retras se retrag treptat din imaginarul criticului literar în favoarea laboratorului și a spațiilor comune de muncă.

Asistăm, așadar, la o modificare reală de paradigmă sau cel puțin la un *tester* de paradigmă cu șanse mari de reușită în următorii ani. Această modificare de praxis a dus și duce încă la destabilizarea narațiunilor dominante despre culturile naționale. Mai ales în țările (semi)periferice, în care ideea de literatură națională și aura criticului, poetului, prozatorului național, ideea de patrimoniu național este încă una foarte puternică și bine înrădăcinată în demersurile de predare și cercetare a producțiilor literare, culturale, artistice. Cazul românesc este unul tipic pentru această supraviețuire a discursului cu rădăcini în secolul construirii națiunilor, dar s-a bucurat în ultimii ani și de importante renegocieri ale acestui discurs datorită parțial și practicilor digital-umaniste. Dintre cele mai importante pentru imaginea macro a culturii noastre, aș recunoaște două contribuții esențiale despre romanul românesc și anume 1. răsturnarea clișeele legate de ruralitatea romanului românesc modern<sup>5</sup> și 2. revelarea unui „mare necunoscut” – romanul secolului al XIX-lea. Voi prezenta în continuare câteva „reforme” legate de cel din urmă.

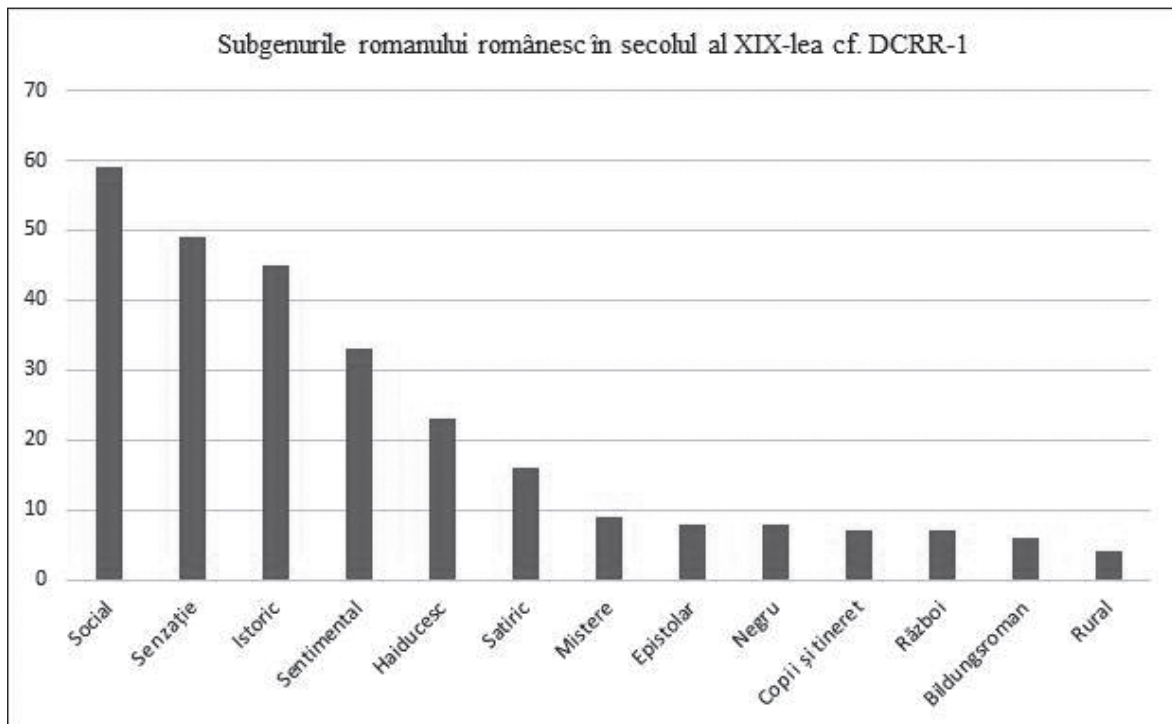
Despre literatura secolului al XIX-lea, marile personalități ale criticii și istoriei literare autohtone s-au exprimat mult și divers. Un acord tacit s-a coagulat însă cu privire la unul dintre segmentele acestei producții literare: romanul. Pentru istoriile literare românești, romanul secolului al XIX-lea pare un capitol aproape rușinos căci sărac deopotrivă calitativ și cantitativ. Din el se recuperează, așadar, câțiva prozatori care izbutesc să treacă testul timpului și examenul estetic și să își asigure un loc la marginea discuțiilor despre literatura românească modernă: Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu și Ioan Slavici<sup>6</sup>. În afara acestora și cu alte mici excepții mai rar amintite, se presupune că restul romanului românesc foarte timpuriu nu este altceva decât imitații de tristă amintire ale unor titluri de consum ajunse la noi via Franța sau, și mai departe de realitate, că romanele publicate sunt „short tales of rural life in literary periodicals with a relatively small circulation” (Alex Drace-Francis)<sup>7</sup>. Sigur că există în această prejudecată și o bază de adevăr, în sensul în care secolul al XIX-lea românesc nu se poate lăuda, în niciun caz, cu o producție excelentă de roman. Cu toate acestea, câteva eforturi recente încep să subrezească prejudecăți sedimentate despre temele, spațialitatea, diversitatea identitară a acestui subgen<sup>8</sup>.

În continuarea unor astfel de demersuri, propunem încă

un exercițiu de denaturalizare a anumitor perspective despre romanul de secol XIX și de transparentizare a unor raporturi care au rămas obscure, prin exploatarea instrumentului de metadata *DCRR-1*<sup>9</sup>.

Două sunt, așadar, prejudecățile construite despre romanul de secol XIX de către istoriile literare. Cea dintâi se referă la absența unei dinamici de subgen a câmpului literar, majoritatea celor care s-au ocupat de acest segment temporal ajungând inevitabil la concluzia că romanul s-a ocupat mai ales de reprezentarea vieții rurale. Cea de-a doua, legată de ideea de valoare estetică,

de calitate literară a romanului românesc s-a tradus printr-un acord tacit cu privire la ascunderea sub preș a acestei producții, din care istoriile literare păstrează doar câteva nume pe care deja le-am amintit. Lipsit de calitate sau de valoare estetică, o sociologie a romanului românesc de secol XIX nu a fost un subiect atractiv de cercetare sub auspiciile unei mentalități care a protejat întotdeauna ierarhia valorilor, canonizarea, și pentru care produsele minore ale literaturii și culturii nu au putut reprezenta cultura națională, cu toate că ele erau consumate de către public.



Tabelul de mai sus utilizează clasificarea realizată de *DCRR-1*, accesibilă în regim de acces liber pe platforma Zenodo<sup>10</sup>, și înregistrează toate subgenurile relevante cantitativ până la romanul rural din producția de roman de secol XIX (au fost omise câteva subgenuri irelevante cantitativ, de tipul „roman al exilului” sau „roman al războiului”)<sup>11</sup>. În cea mai simplă reprezentare cantitativă, deci, se poate vedea cum romanul rural este la coada clasamentului. Dacă acestea sunt limitele sociologiei cantitative cu ajutorul metadatelor, unde eticheta de roman rural, așa cum au definit-o autorii dicționarului, poate să nu fie suficient de convingătoare și rămâne, deci, discutabilă problema spațialității romanului românesc, cercetările aplicate pe corpul de roman de secol XIX au oferit deja primele răspunsuri cu privire la locul acțiunii romanului românesc<sup>12</sup>. Prevalența orașelor ca decor preferat de romancierii de secol XIX,

precum și precauția cu care autorii *DCRR-1* au utilizat eticheta de subgen „roman rural” deturneză într-o formulă colaborativă greu de ignorat clișeul romanului românesc tânăr ca roman cu precădere rural, precum și prejudecata conform căreia ar exista o penurie de subgenuri ale romanului în acest interval de timp.

Același set de metadata demonstrează că neglijența cu care a fost tratată producția de roman de secol XIX în România nu s-a datorat unei lipse de calitate descalficantă a sistemului literar, ci doar lipsei de instrumente de cercetare și de vizualizare adecvate. Astfel, nu doar că există o diversitate de subgenuri mai mare, o spațialitate cu deschideri spre cosmopolitism mai mare decât ne-am așteptat, dar și piața de carte incipientă în cadrul căreia au fost publicate aceste romane are coordonatele unui câmp sau al unui sistem coerent, în care se pot izola destul de ușor, iată, poli de putere, poli de producție. Coagularea destul de explicită

a unor interese clar delimitate atât pentru autorii, cât și pentru editurile care activau în acest sistem cultural, dar și capacitatea de a izola câțiva agenți monopolizatori (cum ar fi cazul editurii Steinberg, care publica majoritatea subgenurilor) sau migratori (de pildă autori mobili din punctul de vedere al explorării unor subgenuri multiple ca N. D. Popescu) sunt nu doar curiozități care ies la iveală într-o cercetare panoramică, ci subiecte foarte serioase de investigație pentru studii viitoare.

**Acknowledgment:** This work was supported by STAR-UBB Institute (Babeș-Bolyai University), project number CNFIS-FDI-2022-0179.



## Note:

1. În volumul său din 2013, Matthew L. Jockers notează că: „Just as microeconomics offers important perspectives on the economy, so too does close reading offer fundamentally important insights about literature; I am not suggesting a wholesale shelving of close reading and highly interpretative «readings» of literature. Quite the opposite, I am suggesting a blended approach. In fact, even modern economics is a synthesis – a «neoclassical synthesis», to be exact – of neoclassical economics and Keynesian macroeconomics. It is exactly this sort of unification, of the macro and micro scales, that promises a new, enhanced, and better understanding of the literary record. The two scales of analysis work in tandem and inform each other. Human interpretation of the data remains essential”, Matthew L. Jockers, *Macroanalysis. Digital Methods and Literary History* (Champaign: University of Illinois Press, 2013): 98.
2. „There have by now been so many polemics written for and against the use of data to study literature, culture, media and history that to offer one more rationale seems perilously unnecessary. What is needed, for sure, is more research – more research into why exactly, why right now, the computational study of culture is necessary. Why is it not fashion or fad, but a necessary contribution to how we understand culture? And how might we describe this need, and describe it with the circumscription and openness that is essential for building any new discipline? For surely this is what we are doing. Gone are the days of interdisciplinarity as the art of dabbling – a little linguistics or a dash of anthropology thrown in with just a touch of science studies to give that old interpretation a new shine. Here we are talking about the merger of two entire fields – of “faculties” in the early modern sense denoting a shared sense of expert ability. The incorporation of two very different critical communities, two very different forms of scholarly habitus. Computation plus culture. In an ideal world, it will equal more than the sum of its parts” Andrew Piper, „There Will Be Numbers”, *Journal of Cultural Analytics* 1, nr. 1 (2016): 2.
3. În martie 2020, Andrew Piper publică la secțiunea *comentarii* a revistei pe care o coordonează un articol bizar, în care invită la trimiterea „rezultatelor nule” către această publicație, deoarece: „Whether you are doing significance testing or just saying you have found something „interesting,” the emphasis in publication is almost always on finding something „positive.” This is as much a part of the culture of academic publishing as it is the current moment in the shift towards data-driven approaches for studying culture. There is enormous pressure in the field to report something positive -- that a method „worked” or „shows” something. One of the enduring critiques of new computational methods is that they „don’t show us anything we didn’t already know.” While many would disagree (rightly pointing to positive examples of new knowledge) or see this as a classic case of „hindsight bias” (our colleagues’ ability to magically always be right), it is actually true that in most cases these methods don’t show us anything at all. It’s just that you don’t hear about those cases” Piper, „Send us your null results”, *Journal of Cultural Analytics* 5, nr. 1 (2020): 2.
4. În acest articol, Nan Z. Da susține că, „In a nutshell the problem with computational literary analysis as it stands is that what is robust is obvious (in the empirical sense) and what is not obvious is not robust, a situation not easily overcome given the nature of literary data and the nature of statistical inquiry. There is a fundamental mismatch between the statistical tools that are used and the objects to which they are applied” Da, „The Computational Case against Computational Literary Studies”, *Critical Inquiry* 45 (2019): 601.
5. Vezi mai ales articolele lui Cosmin Borza, „The National No Man’s Land. Imagining Rurality in The Romanian Literary Histories”, *Dacoromania litteraria* VI (2019): 170-180; „How to Populate a Country. A Quantitative Analysis of the Rural Novel from Romania (1900-2000)”, în *Ruralism and Literature in Romania*, Ștefan Baghiu, Vlad Pojoga, Maria Sass (Berlin: Peter Lang, 2019): 21-40; „Literatura rurală”, în *Enciclopedia imaginariilor din România*, vol. I, *Imaginar literar*, Corin Braga (Iași: Polirom, 2020): 191-210.
6. În istoriile semnate de G. Călinescu și de N. Manolescu, de pildă, romanul secolului al XIX-lea este descris mai ales ca roman de moravuri, iar din producția aceasta, doar romanul temelor ruralității reușește să primească validare socială și mai ales estetică, reprezentat mai ales de Duiliu Zamfirescu și Ioan Slavici. Chiar și etichetarea, însă, a romanelor *Viata la țară* și *Mara* ca narațiuni ale spațiului rural trădează ideologizarea interpretării literaturii moderne, deoarece ambele romane în chestiune



- sunt, în realitate, romane care evită satul românesc în definiția lui cea mai relevantă social.
7. Alex Francis Drake, *The Making of Modern Romanian Culture: Literacy and the Development of National Identity* (London, New York: Tauris Academic Studies, 2006): 165.
  8. Dacă nu singurele, probabil cele mai importante contribuții sunt cele semnate de colectivul care produce Muzeul Digital al Romanului Românesc ASTRA, Sibiu, publicate în revista *Transilvania* în 2019: Andreea Coroian-Goldiș et al., „Arhivele romanului românesc și posibilități de digitizare”, *Transilvania*, nr. 10 (2019): 1-8; Vlad Pojoga et al., „Tehnici digitale pentru analiza romanului românesc”, *Transilvania*, nr. 10 (2019): 9-16; Andrei Terian et al., „Genurile romanului în românesc în secolul al XIX-lea”, *Transilvania*, nr. 10 (2019): 17-28; Ștefan Baghiu et al., „Geografia internă a romanului românesc în secolul al XIX-lea”, *Transilvania*, nr. 10 (2019): 29-43.
  9. Doru Burlacu et al., *Dicționarul cronologic al romanului românesc de la origini până la 1989* (București: Editura Academiei Române, 2004).
  10. Gârdan, Daiana, „The Romanian Novel of the Nineteenth Century Database [Data set]”, *Zenodo*, 2022: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7248031>.
  11. Pentru o utilizare similară a unor *dataset*-uri preluate din alte instrumente lexicografice precum *Dicționarul cronologic al romanului tradus în România de la origini până la 1989* (București: Editura Academiei Române, 2005) sau *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice 1919-1944* (București: Saeculum, 1997-2009), vezi Ștefan Baghiu, Emanuel Modoc, “Compensation and Kin Selection in the Long Nineteenth Century Translationscapes”, *Metacritic Journal for Comparative Studies and Theory* 8, nr. 1 (2022): 216-229; Emanuel Modoc, Alex Goldiș, “Nationalizing International Prestige: Foreign Literatures in Romanian Interwar Periodicals”, *Transilvania*, nr. 4 (2022): 30-39.
  12. V. Baghiu et al. *Geografia internă*.

## Bibliography:

- Baghiu, Ștefan, and Emanuel Modoc. “Compensation and Kin Selection in the Long Nineteenth Century Translationscapes.” *Metacritic Journal for Comparative Studies and Theory* 8, no. 1 (2022): 216-229.
- Baghiu, Ștefan, Andrei Terian, Vlad Pojoga, Snejana Ung, Bianca Crăciun, and Ovio Olaru. “Geografia romanului românesc (1933-1947): străinătatea” [The Geography of the Romanian Novel (1933-1947): Spaces from Abroad]. *Transilvania*, no. 9 (2021).
- Baghiu, Ștefan, Andrei Terian, Vlad Pojoga, Teodora Susarenco, Iunis Minculete, and Ovio Olaru. “Geografia romanului românesc (1901-1932): străinătatea” [The Geography of the Romanian Novel (1901-1932): Spaces from Abroad]. *Transilvania*, no. 10 (2020): 1-11.
- Baghiu, Ștefan, et al. “Geografia internă a romanului românesc în secolul al XIX-lea” [The Internal Geography of the Romanian Novel in the 19th Century]. *Transilvania*, no. 10 (2019): 29-43.
- Bode, Katherine. *A World of Fiction. Digital Collections and the Future of Literary History*. University of Michigan Press, 2018.
- Borza, Cosmin. “How to Populate a Country. A Quantitative Analysis of the Rural Novel from Romania (1900-2000).” In *Ruralism and Literature in Romania*, edited by Ștefan Baghiu, Vlad Pojoga, Maria Sass, 21-40. Berlin: Peter Lang, 2019.
- Borza, Cosmin. “Literatura rurală” [Rural Literature]. In *Enciclopedia imaginariilor din România*, vol. I, *Imaginar literar*, edited by Corin Braga, 191-210. Iași: Polirom, 2020.
- Borza, Cosmin. “The National No Man’s Land. Imagining Rurality in The Romanian Literary Histories.” *Dacoromania litteraria* VI (2019): 170-180.
- Coroian-Goldiș, Andreea et al. “Arhivele romanului românesc și posibilități de digitizare” [The Archives of the Romanian Novels and Digital Possibilities]. *Transilvania*, no. 10 (2019): 1-8.
- Da, Nan Z. “The Computational Case against Computational Literary Studies.” *Critical Inquiry* 45 (2019): 601-639.
- Drake, Alex Francis. *The Making of Modern Romanian Culture: Literacy and the Development of National Identity*. London, New York: Tauris Academic Studies, 2006.
- Eve, Martin Paul. *Close reading with computers: Textual Scholarship, Computational Formalism, and David Mitchell’s Cloud Atlas*. Stanford: Stanford University Press, 2019.
- Gârdan, Daiana. “What Makes a Socialist-Realist Novel? Style, Topics, and Development in Romania (1948-1964).” In *Beyond the Iron Curtain: Revisiting the Literary System of Communist Romania*, edited by Ștefan Baghiu, Andrei Terian, and Ovio Olaru, 45-60. Berlin: Peter Lang, 2021.
- Jockers, Matthew L. *Macroanalysis: Digital Methods and Literary History*. Champaign: University of Illinois Press, 2013.
- Modoc, Emanuel, and Alex Goldiș. “Nationalizing International Prestige: Foreign Literatures in Romanian Interwar Periodicals.” *Transilvania*, no. 4 (2022): 30-39.
- Modoc, Emanuel, Daiana Gârdan, Ștefan Baghiu, Andreea Coroian-Goldiș, Radu Vancu, and Vlad Pojoga. “Geografia romanului

- românesc (1901-1932): arealul național” [The Geography of the Romanian Novel (1901-1932): the National Areal]. *Transilvania*, no. 10 (2020): 12-21.
- Modoc, Emanuel, Nicoleta Strugari, Mihnea Bâlici, Ștefan Baghiu, and Vlad Pojoga. “Geografia romanului românesc (1933-1947): arealul național” [The Geography of the Romanian Novel (1933-1947): the National Areal]. *Transilvania*, no. 9 (2021).
- Modoc, Emanuel. “Transnational Networks, Translational Canons: Foreign Literatures in the Romanian Interwar Periodical Culture.” In *Translations and Semi-Peripheral Cultures: Worlding the Romanian Novel in the Modern Literary System*, edited by Alex Goldiș and Ștefan Baghiu, 75-93. Berlin: Peter Lang, 2022.
- Moretti, Franco. *Grafice, arbori, hărți. Literatura văzută de departe*. Cluj-Napoca: Tact, 2016.
- Piper, Andrew. “Send Us Your Null Results.” *Journal of Cultural Analytics* 5, no. 1 (2020): 1-4.
- Piper, Andrew. “There Will Be Numbers.” *Journal of Cultural Analytics* 1, no. 1 (2016): 1-10.
- Pojoga, Vlad et al. “Tehnici digitale pentru analiza romanului românesc.” *Transilvania*, no. 10 (2019): 9-16.
- Terian, Andrei et al. “Genurile romanului în românesc în secolul al XIX-lea.” *Transilvania*, no. 10 (2019): 17-28.
- Terian, Andrei, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, Cosmin Borza, Dragoș Varga, Ovio Olaru, and David Morariu. “Genurile romanului românesc (1901-1932). O analiză cantitativă” [The Genres of the Romanian Novel (1901-1932). A Quantitative Analysis]. *Transilvania*, no. 10 (2020): 53-64.
- Terian, Andrei, Teona Farmatu, Cosmin Borza, Dragoș Varga, Alex Văsieș, and David Morariu. “Genurile romanului românesc (1933-1947). O analiză cantitativă” [The Genres of the Romanian Novel (1933-1947). A Quantitative Analysis]. *Transilvania*, no. 9 (2021).